

2. Земельний кодекс України від 25 жовтня 2001 р. № 2768-III // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – Додаток до № 3–4. – Ст. 2.

3. <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1988219-07#Text>

4. Стаття ЗЕМЕЛЬНИЙ ФОНД УКРАЇНИ: СУТНІСТЬ ПОНЯТТЯ ТА СТРУКТУРА © Лесько Н. В., 2015

5. http://esu.com.ua/search_articles.php?id=15948

Природно-ресурсове право України : [навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.] / Е. А. Бавбекова, Л. О. Бондар, Н. С. Гавриш, О. В. Глотова, В. К. Гуревський; ред.: І. І. Каракаш. – К. : Істина, 2005. – 376 с

Андрій Вітровий

к.т.н., доцент,

Західноукраїнський національний університет

Дмитро Дрозд

студент,

Західноукраїнський національний університет

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ: ЕКОНОМІКО-ЕКОЛОГІЧНЕ ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ

Сучасне сільськогосподарське виробництво потребує формування оптимального взаємозв'язку економіки та екології з метою забезпечення ефективного розвитку агропромислового комплексу. У зв'язку з цим найбільш актуальним стає дослідження способів, що забезпечують економічно ефективно і стійке отримання сільськогосподарської продукції зі збереженням і поліпшенням екологічної обстановки регіону. Таке поєднання можливе в рамках формування економіко-екологічного землекористування.

Економіко-екологічне землекористування відображає рівень розвитку земельних відносин, впливає на стійкість регіонального землекористування і на загальну активність сільськогосподарського виробництва.

У вузькому сенсі економіко-екологічне землекористування - це система економічних і екологічних заходів, що сприяють зниженню витрат виробництва і збереження родючості ґрунтів [1]. У широкому сенсі економіко-екологічне землекористування означає комплекс заходів економічного впливу з застосуванням технологічних прийомів, що сприяють відновленню порушеного потенціалу і якості сільськогосподарських земель і забезпечують економічно ефективно і стійке отримання сільськогосподарської продукції.

Критерієм економіко-екологічної ефективності виробництва сільськогосподарської продукції служить максимізація задоволення суспільного попиту на продукцію, отриману з оптимальними виробничими витратами, при збереженні та відтворенні навколишнього середовища. Такий критерій дозволяє одночасно оцінювати, якою мірою процес виробництва задовольняє суспільні потреби у сільськогосподарській продукції, наскільки дотримуються в галузі

гранично допустимі нормативи використання природного середовища і які економічні вигоди при цьому допускаються [3].

В умовах вступу України до Світової організації торгівлі (СОТ) значення збереження і підвищення родючості ґрунтів різко зростає, так як від них у залежить результат господарської діяльності і стан навколишнього середовища. Підвищення ефективності виробництва при одночасному зниженні витрат і мінімізації збитку, що завдається навколишньому середовищу, можливо при застосуванні зберігаючого землеробства.

Технології зберігаючого землеробства - це технології, засновані на мінімальній і нульовій обробці ґрунту в їх системному розумінні, що доповнюються включенням в процес сільськогосподарського виробництва передових інформаційних технологій [2].

Мінімальна обробка ґрунту (mini till) включає одну або ряд дрібних обробок ґрунту культиваторами і / або боронами. Мульчуючий шар (солома і стерня у вигляді мульчі в верхньому шарі ґрунту) зменшує випаровування вологи, усуває небезпеку водної та вітрової ерозії. Витрати на паливо скорочуються. Родючість ґрунту підвищується, структура ґрунту поліпшується. Створюються сприятливі умови для розвитку ґрунтової фауни.

Нульова обробка (no till) ґрунту передбачає прямий посів, який проводиться по необробленому полю з відмовою від усіх видів механічної обробки ґрунту. Рослинні залишки (стерня і подрібнена солома), які зберігаються на поверхні поля, сприяють затриманню снігу, скорочення ерозійних процесів, поліпшення структури ґрунту, захисту озимих культур від низьких температур, накопичення поживних речовин. Значно збільшується популяція дощових черв'яків і ґрунтових мікроорганізмів. Істотно знижуються виробничі витрати, в тому числі на паливо, але при цьому на початковому етапі впровадження технології зростають витрати на засоби захисту рослин.

Таким чином, при впровадженні ресурсозберігаючих технологій поряд із значним скороченням витрат на виробництво продукції відзначається значний екологічний ефект. Це виражається в скороченні викидів вуглекислого газу в атмосферу, збереженні ґрунтової родючості, зниження схильності ґрунту вітрової та водної ерозії.

Порівняльну економічну ефективність розраховують шляхом порівняння економічних показників базового господарства, яке використовує традиційні технології виробництва сільськогосподарської продукції з даними господарствами, яке використовує ресурсозберігаючі технології (нульова обробка ґрунту). Пропонується враховувати ряд основних систем показників, серед яких заслуговують уваги вартісні і натуральні:

- рентабельність виробництва ($y\%$);
- чистий дохід на одиницю земельної площі (в тис. грн.);
- прибуток від реалізації сільськогосподарської продукції на одиницю земельної площі (в тис. грн.);
- середня врожайність сільськогосподарських культур (в ц / га).

За вище вказаними показниками був проведений порівняльний аналіз ТзОВ “Бучачагрохлібпром”, що використовує традиційну обробку ґрунту, і ПАП «Агропродсервіс», який використовує нульову обробку ґрунту. Підприємства розташовані в Бучацькому і Тернопільському районі, Тернопільської області.

Аналіз звітності за 2019-2020 роки дозволяє зробити висновок про переваги нульовій технології виробництва сільськогосподарської продукції (ПАП «Агропродсервіс»). В ТзОВ “Бучачагрохлібпром”, яке виробляє продукцію за традиційними технологіями, рентабельність з кожним роком знижувалася з 20,94% у 2019 році до 12,05% в 2020 році. Рентабельність виробництва ПАП «Агропродсервіс», яке використовує нульову обробку ґрунту, підвищується з 18,51% у 2019 році до 40,77% в 2020 році. І така тенденція проглядається з усіх вищенаведених показників: чистий дохід, прибуток від реалізації, середня врожайність сільськогосподарських культур. Необхідно відзначити, що в 2019 році, під час засухи, в ПАП «Агропродсервіс» середня врожайність культур, в порівнянні з ТзОВ “Бучачагрохлібпром” виявилася вищою на 0,67 ц / га.

Список використаних джерел

1 Брошак І. С., Гевко Р. Б., Никеруй С. С. Моніторинг, шляхи покращення родючості та екологічної безпеки ґрунтів Тернопільської області. Монографія. Тернопіль: «Економічна думка», 2013 -160с.

2 Вітровий А. О. Моніторинг земель із застосуванням сучасних технологій ДЗЗ та ГІС // Вплив кліматичних змін на просторовий розвиток територій Землі: наслідки та шляхи вирішення: Матеріали ІІІ Міжнародної науково-практичної конференції [Херсон, 11-12 червня 2020 року]. Херсон: ДВНЗ «ХДАУ», 2020. – С. 54-57.

3 Гавриш Н. С. Використання, відтворення та охорона ґрунтів в Україні: теоретико-правові аспекти: монографія. Одеса: Юрид. л-ра, 2016. 398 с.

Софія Кречко

студентка,

Західноукраїнський національний університет

МЕЛІОРАЦІЯ ЗЕМЕЛЬ, ЯК МЕТОД ЕФЕКТИВНОГО ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ

Функціонування меліоративної системи має забезпечити найкращі ґрунтові водні та повітряні умови для створення умов для ефективного та екологічно безпечного використання меліоративних земель. Критерій є основною ознакою та визначальним заходом земель меліоративного фонду. Щоб правильно сформулювати критерій потрібно максимально більше схарактеризувати природу явища. Меліоровані землі є багатofункціональними, тому критеріями оцінки стану можуть бути меліоративні, екологічні характеристики та їх поєднання. Тому, щоб систематизувати всі компоненти